

V. b. b.

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„Koroški Slovenec“,
Wien V., Margaretenplatz 7.

Rokopisi se naj pošljajo na naslov:

Zinkovský Josip, Wien
V., Margaretenplatz 7.

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Posamezna številka stane 50 kron.

Posamezna številka stane 50 kron.

Izhaja vsako sredo.

Stane četrtletno: K 400.—

Za Jugoslavijo

celoletno: 40 Din.

polletno: 20 „

četrtletno: 10 „

Leto II.

Dunaj, 16. avgusta 1922.

Št. 33.

Narodnostne manjšine in samoodločba.

V zadnji številki smo ponatisnili iz „Slov. Naroda“ poročilo, kako se je potegnila beogradska vlada za pravice koroških Slovencev. Ne vemo, v koliko je ta vest točna in resnična. Ali ker so jo prinesli pozneje vsi jugoslovanski in tudi nemško-avstrijski listi, moramo verjeti, da je vest resnična in to tem raje, ker nam prinaša upanje, da se nam bo morda vendarle enkrat bolje godilo in da kor. Slovenci ne bomo na večne čase obsojeni v robovanje in počasno narodnostno umiranje.

Velika svetovna vojna je bila za vesoljno človeštvo tako strašen zgodovinski dogodek, da ostane ta doba v spominu vseh narodov in njihovih pokolenj do konca obstanka zemeljske oble. — Naj so bili vzroki vojne kakoršni koli, eno treba priznati, da so dali Amerikanci za nadaljevanje vojne jako plemenite nagibe in krasno idejo o — samoodločbi narodov. In na milijone je bilo ljudi, najboljših med dobrimi, ki so oduševljeno pozdravljali nadaljevanje vojne, dokler ne bo dosežen nad vse plemeniti cilj samoodločbe malih narodov.

Ne bomo podrobneje klicali v spomin, kako je končalo ono strašno klanje, tudi ne, kako je polagoma obledela lepa ideja o samoodločbi, še manj pa, kako so jo osramotili z

mirovnimi pogodbami. — Nesrečni imperijalizem, pohlep po večji moči je zakrivil mnogo grdih skrunitev lepega gesla o samoodločbi, — ali najhuje med vsemi je zadel v živo ravno naš mali slovenski narod. Italija nas je pograbila nad pol milijona, a koroški Slovenci smo ostali pri Avstriji, a vseeno smo prišli z dežja pod kap. Ravno tu pri nas ni bila potrebna taka krivica, da si je res, da marsikje drugod ni bila možna izvršitev lepe ideje o samoodločbi. Saj vendar ni mogoče dopustiti, da bi n. pr. obveljala želja Nemcev in nemškutarjev na Spodnjem Štajerskem, v Vojvodini, Bački in Banatu, kjer so se naselili kot kolonisti in tvorijo, pa bodi jih kolikorkoli hoče, le neznatno manjšino nasproti jugoslovanskemu prebivalstvu. Ti Nemci ne morejo biti nikdar združeni v nemški državi! Zato se morajo udati svoji usodi in postati lojalni državljani novega kraljestva ali se pa izseliti tja, odkoder so prišli njihovi pradedje. Podobno usodo so doživeli gradski (burgenlandski) Hrvati. Mi koroški Slovenci pa smo čez tisoč let gospodarji na svoji zemlji, tu hočemo še nadalje bivati in živeti, ali ne kot helotje in sužnji, marveč kot enakopravni in enakovredni člani nove republike. —

Načelo samoodločbe nas je pustilo na cedilu! Ali taka usoda ni doletela samo nas, po vsej srednji Evropi vidimo vse polno enakih slučajev. Slovani smo morali prepustiti na sto-

tisoče svojih rojakov Italiji, Avstriji, Nemčiji, Madžarski, Rumuniji, Grški, ali tudi Nemci ne manj Franciji, Italiji, Madžarski, Rumuniji, Čehoslovaški in tudi Jugoslaviji. In tako je nesrečna usoda hotela, da ima Avstrija koroške Slovence, gradske Hrvate in Čehe, Jugoslavija pa Nemce razkropljene po celi državi.

Ker torej načelo samoodločbe za te manjšine ni prišlo v poštev, je obveljalo pa drugo načelo o varstvu narodnostnih manjšin. Senžerniška mirovna pogodba točno in jasno zahteva, da se morajo spoštovati in varovati pravice narodnostnih manjšin.

Po tej narodni pogodbi imamo tudi mi koroški Slovenci in gradski Hrvati polno pravico do svojih šol od najnižjih do najvišjih, naš jezik bi moral biti enakopraven pri vseh državnih in avtonomnih uradih, naši rojaki bi morali biti povsod enakovredni državljani te republike. Kako se nam godi v resnici? Ali naj morda na tem mestu ponavljamo pesem žalostinko, ki jo pojemo ves čas in ob vsaki priliki? Pač ni potreba! Koroški Slovenci smo še večji reveži nego smo bili pod bivšo Avstrijo žalostnega spomina!

Po drugi strani pa kar zavidamo Nemce v Jugoslaviji, kako dobro se jim tam godi tudi v narodnostnem oziru. Saj imajo povsod svoje ljudske, obrtne, strokovne in celo srednje šole, njihov jezik je povsod spoštovan, celo vrsto časopisov imajo, politične in vsakovrstne narodne, kulturne in gospodarske or-

PODLISTEK

Ivan Kovač:

Gospodsvetski zvon.

Gospodsvetski zvon že poje,
milo kliče, vabi svoje:
Kje ste vi vojaki mili,
ki ste nekdanj tukaj bili?

Bili ste pred tisoč leti
tu okrog in dalj po sveti.
Jezik moj ste govorili,
po slovensko se menili.

Danes tukaj sam samevam,
pesem žalostno prepevam,
narod tuj zdaj tu se zbira,
rod Slovenov se zatira.

Tisočletni rod za rodom
tu prebival, pesmi peval.
Pesmi žalostne, vesele
so mu iz srca kipele.

Mati deco je učila,
negovala, pestovala,
stare šege blagrovala,
rod Slovenov spoštovala.

Prišli pa so hudi časi,
le grobovi so še naši.
Pridite, jih obiščite,
pozabljivosti rešite!

Koroška Slovenka.

Jaz koroška sem Slovenka,
blizu Karavank doma,
tam kjer teče bistra Zila,
Zilica svoj tek konča.

Tam kjer teče motna Drava,
bistra Krka se vali,
kjer Mižica brzo teče,
v Dravo se porazgubi.

Tam kjer Dobrač sivi, stari,
sem na Zilo strmoglavi,
tam kjer so Višarje Svete,
vrste romarjev neštete.

Tam kjer je košata Peca,
tam kjer slavni je Obir,
tam sem dekile gori zrastla,
tam živim rajski mir.

Tam kjer Magdalenska gora
daleč gleda naokrog,
tam so polja rodovitna,
pastir trobi na svoj rog.

Tam kjer knežji stol žaluje,
gospodsvetski zvon kraljuje,
je zibel Slovenstva tekla,
tako mi je mamca rekla.

Kjer stoluje Gospa Sveta
poje gospodsvetski zvon,

tam so moja mlada leta,
vživala jih več ne bom.

Tam kjer jezero celovsko
v sredi polja se smeji,
tam koroška sem Slovenka,
rod slovenski tod živi.

Tu slovenske pesmi nevam,
se življenja veselim,
pletam vence in samevam,
majki Slavi le živim.

Kovač:

Včas, včas.

Sm dro njivco zorav,
ječmen, pšenico vsjav,
sm dro včas, včas —
se tericam smejav.

Sm na okence trkov,
sm rad mav ven šov,
sm dro včas, dro včas,
ano ljubco naznov.

Po horah sm hodov,
sm žvižgov, juckov,
sm dro včas, dro včas,
kako ušno zapov.

Po čerah sm lezov,
sm rad tud mav strilav,

ganizacije. — Mi Slovenci in Hrvati v Avstriji smo oropani vseh narodnostnih pravic, Nemci v Jugoslaviji pa se šopirijo tako mogočno, kakor da so še vedno v stari monarhiji, v kateri so bili privilegovani narod! In privilegovani se čutijo v Jugoslaviji nasproti slovenski in hrvaški manjšini v Avstriji!

Ali da se razumemo, mi Nemce v Jugoslaviji naravnost zavidamo ali privoščimo jim njihov tako ugoden položaj ter si ne želimo nič bolj srečno nego to, da bi se tudi nam vsaj približno tako dobro godilo!

Istotako pa tudi čutimo in sodimo, da naši rojaki tam preko meje enako nam vidijo grozno razliko med avstrijskimi Jugoslovenci in jugoslovanskimi Nemci in prihajajo do naravnega zaključka: zakaj naj se Nemcem v Jugoslaviji bolje godi nego Jugoslovanom v Avstriji? Enako za enako, zob za zob! Haust du meinen Juden, so haue ich deinen Juden! Zakaj naj bi ravno in edino Jugoslavija spoštovala pravice svojih Nemcev, ako pa Nemci tlačijo najpriprostejše narodnostne pravice jugoslovanske manjšine, to je koroških Slovencev in gradskih Hrvatov!!

S tega stališča razumemo poročila v listih, kar smatramo kot povsem naravno, mora priti do jasnega razgovora in dogovora da prenehajo enkrat za vselej pritožbe od obeh strani o tlačanju narodnostnih manjšin! med obema državama in sicer v tem smislu,

Za pričetek se mora izvršiti tako in to: **da dobimo koroški Slovenci in gradski Hrvati vse tiste pravice, ki jih uživajo Nemci v Jugoslaviji.** Več ne zahtevamo. Vse drugo pride samo, ali vselej po načelu reciprocite in krščanskega nauka: Česar sebi želiš, tudi drugim privošči!

Ako se v tem smislu izvede načelo o varstvu manjšin, izgine glavno sporno torišče med Avstrijo in Jugoslavijo in nastanejo dnevi mirnega sožitja, kakoršnega si želi vsak pameten človekoljub.

Z ozirom na vse to se ne bomo nič čudili, ako se bo nadaljevala akcija v smislu poročil raznih listov, želimo ji le čim boljše najpopolnejšega uspeha!

Samo po sebi se umeje, da bi ne smelo ostati le pri takem delu za našo manjšino v Avstriji, še veliko važnejša bi bila akcija za — Jugoslovane v Italiji! Rojaki, roko na srce in: Naprej!

A. G.

sm dro včas, dro včas,
s kakim hamsom šov mov.

Pri Dravci sm biv,
sm rad ribce loviv,
sm dro včas, dro včas,
kako rota dobiv.

Sm dva šimelca vpregov,
sm pajčo vzev,
sm dro včas, dro včas,
rad biv mav vesev.

Sm cvanckarco vrgov
pred hodce na tle,
sm dro očasi zasukav
kako zavbar dekle.

Včas, včas,
je zv fletno bu,
al počas, počas,
je vse že minuv.

Jamča še čaka
skopana za me,
bom slovo koj zjamav,
bom pod učico zaspav.
Bom počas, počas,
pod uč'co zaspav.

Kuhinjska.

Vitelca, vatelca
se je zdrobiva,
bom pa žhinčce, žhančce,
koj v svamenci zvodiva.

Simenca, svamenca
se že smodi,
zdaj pa kihenja, kuhenja,
po šibci smrdi.

Avtonomija slovenskega Korotana.

Novo geslo, vredno in potrebno, da se z njim pečamo! Avtonomija slovenskega dela Koroške bi pomenila upravno delitev dežele, bi pomenila, da dobimo svojo vlado za Slovenski Korotan, da si samostojno uredimo svoje šolstvo in še marsikatero važne zadeve, da samostojno razpolagamo z deželnimi davki, da imamo politično upravo v svojih rokah. Če bi Avstrija bila urejena država, ki bi imela bodočnost, bi taka avtonomija nekaj pomenila. Danes bi nam tudi avtonomija ne pomagala ven iz strašne gospodarske mizerije. Ko je stara Avstrija razpadla, so slovenskim narodom ponujali avtonomijo — prepoznano. Zato si osvojimo danes zahtevo po avtonomiji samo kot prvi korak k večji svobodi in samostojnosti. Irska nam bodi v gotovem oziru zgled. Sedanjega življenja smo siti do grla. Siti so ga naši nemški sodržavljanji in kličejo po odrešitvi, naj pride od koderkoli, siti smo ga dvakrat mi, ki nismo niti državljani druge vrste, ampak v narodnem oziru brezpravni sužnji.

Dopisnik, ki se ogreva za avtonomijo, ima prav ko omenja baš Angleže kot zgled praktičnega, politično zrelega naroda. Ko bi nas usoda bila izročila Angležem, že davno bi imeli svoj Self-Gouvernement Local, popolno avtonomijo na svojem ozemlju — ponujali, usilili bi jo nam, če bi se je branili — ne iz ljubezni do nas, ampak iz politične dalekovidnosti.

Odkrito povem, nimam ni najmanjše vere v možnost, da bi naše Nemce v tem oziru kedaj pamet srečala. Nimajo ni najmanjšega talenta, najmanjše zmožnosti, živeti se v potrebe drugega naroda, pridobiti si njega simpatije. Vse strahote svetovne vojne in vse njene grozne posledice jih niso spametovale. Poglejmo sedanjost našo nemško nacionalno mladino! Isti duh, isto mišljenje, ista nacionalna tesnosrčnost in samozavestnost kot pri starejši generaciji. Kdo je naslovil lepše globlje besede nanj kot Rathenau v svoji poslanici: „An Deutschland's Jugend!“ Zadel ga je usoda preroka v domovini.

To je moje prepričanje: Kar si bomo koroški Slovenci priborili narodne svobode, priborili si jo bomo proti volji naših nemških sodržavljanov. Zanašati se smemo samo na svojo moč in na pomoč od zunaj. Senžermenška pogodba ne sme ostati samo kos papirja brez vsake dejanske veljave, doseči moramo, da se njene določbe spoštujejo in uveljavijo. Stopiti moramo pred svet. Obtežilnega grediva imamo dovolj. Zveza narodov nas mora videti, slišati, se za nas zavzeti. Prav je zato, da stopimo s svojo zahtevo po avtonomiji na plan.

V dokaz bo svetu, da hočemo živeti, da se hočemo boriti za svoj narodni obstoj. Ne dajmo se preplašiti, ako bodo eni našo zahtevo smešili, drugi pa na svoj hinavski način nas zmerjali za izdajalce koroške domovine. Mi jo ljubimo na svoj in boljši način, kot naši nemškutarji. Ti hočejo biti „heimattreu“, a heimattreu ne more biti, kdor ni „voklstreu“ — to pa smo edino mi. Tako je in tako ostane — pa dokazujte nasprotno kolikor vam drago. Resnica je in ostane nekaj enostavnega, ki se ne da skriviti in tudi ne trajno prikriti.

POLITIČNI PREGLED

Avstrija.

Seiplova vlada si na vse mogoče načine prizadeva, da bi rešila državo pred pretečo katastrofo. Tako je poslala 5. t. m. londonski konferenci noto, v kateri slika obupen položaj države in povdarja nujnost kreditne pomoči. Vslučaju, če londonska konferenca ne bo hotela pomagati Avstriji v njeni stiski, bosta vlada in parlament izročila vse posle vevlastem. Kje so sedaj tisti državniški a la Lloyd George, ki so imeli prej za nas Avstrijce poln koš lepih obljub? Reparacijska komisija je izračunala, da rabi Avstrija za ozdravljenje iz te mizerije 250 milijonov dolarjev ali tako visok kredit žal nobena država ne more dati.

Razni bankirji so sicer pripravljeni dati 15 milijonov funtov šterlingov (75 milijonov dolarjev) ali ker zahtevajo za jamstvo državne dohodke in garancijo od strani velike antante iz tega najbrž ne bo nič. Usoda Avstrije je zapečaten. Sicer smo pa Avstrijci na tem mnogo tudi sami krivi, ker jamramo in beračimo po celem svetu okrog, mesto da bi si sami skusili pomagati s pridnim delom.

Finančni odbor je sklenil, da stavkujočim cestnim železničarjem za dneve stavke ne izplača pristojbin. Dobro je to. Tudi z uradniki naj se tako postopa!

Londonska konferenca.

Nebroj konferenc se je že sklicalo, ki so reševale Evropo gospodarskega poloma in ustvarjale trajen mir med evropskimi narodi ali povoljnih uspehov nobena teh konferenc ni dosegla. Tudi zdaj se vrši konferenca državnikov velike antante, katere povod je dal odpor Nemcev pri plačevanju odškodnine Franciji in represalije vsled tega od strani Francije, v Londonu. Pogovori se vršijo v glavnem z vprašanjem nemških reparacij in zlasti s preložitvijo plačil, ki se ima dovoliti Nemčiji. Poincaré je stavil svoje zahteve v sedmih točkah ali našel je velik odpor pri Lloyd Georgu, ki njegovo taktiko nikakor ne odobrava, ker bi se Nemčija gospodarsko uničila, da bi iz nje sploh nič ne mogli več iztisniti. Ker ni hotel nobeden odnehati, sta prosila skupščine za zaupnice. Francoski parlament odobrava nastop Poincaréjev in mu daje proste roke, angleški pa Lloyd Georgov. Končno njima pa le nič drugega ne bo preostalo, kakor pa zadeniti se. Čeravno se pojavljajo skoro nepremošljiva nasprotstva, ker bi drugače Francija zapustila Anglijo in začela s kontinentalno politiko. Nemčiji se bo dovolil najbrž začasno kratek moratorij in med tem se bo preiskala plačilna zmožnost Nemčije, da bo padla šele v par tednih končna odločitev.

Nemčija.

Kljub temu, da je bila v vojni poražena, se še sedaj ne more živeti v to dejstvo. Res je, da stoji sedaj ona gospodarsko na zelo slabi podlagi, njena valuta pada ali ona pospešuje padanje valute nalašč, da bi se izognila izplačevanju vojne odškodnine in oškodovala Francijo, ki brez te ne more pozidati od Nemcev opustošenih krajev. Brez pritiska se pač nikdar ne ukloni za plačilo določenemu roku. Ali Poincaré (Poenkare) ne pozna šale. Začel je s pogubnimi represalijami: izganja nemške državljane iz krajev, ki so prišli pod francosko oblast, zaplenil je premoženje in bančne vloge istih. S tem hoče na eni strani pospešiti izplačilo odškodnine, na drugi pa prisiliti Anglijo, da bi popustila pri terjatvi medvojnih dolgov. Nemška vlada pa se celo posvetuje ali bi storila protikorake ali ne. Nemčija je izzvala vojno in prinesla Evropi gorje. Pokoriti se ima zato pošteno in plačati kar more plačati.

Spor med Bavarci in Prusi, ki je nastal vsled zakona o zaščiti države, se je sedaj mirnim potom poravnal.

Angleška.

Vsem dolžnikom bogate Amerike so došle note, da morajo plačati dolgove. Angleška je takoj nato opozorila svoje dolžnike, ki ji dolgujejo skupno 1098 milijonov funtov šterlingov. Marsikatera država, zlasti Francija, je prišla radi tega v zelo neprijeten položaj, ker nobena nima denarja, ampak same dolgove. Zato zahteva Francija od Nemčije vojno odškodnino s takim povdarkom. Največji dobiček od svetovne vojne imata Anglija in Amerika in zato je prav, če nosita tudi malo denarno žrtev.

Italija.

Državljanska vojna med fašisti, socijalisti in komunisti se je končala, ker so se delavci zopet povrnili na delo in je vlada proglasila nad raznimi mesti obsedno stanje. V tem času so fašisti požgali nad 100 socijalističnih in komunističnih društvenih domov. Fašisti so demobilizirali. Taki ljudje se upajo ponašati s svojo visoko kulturo. — Kljub notranjim neredom v državi zavlada vlada podpis sklenjene pogodbe z Jugoslavijo radi Reke in izpraznitve Dalmacije. — De Facta je sestavil novo vlado, kateri je dal parlament zaupnico.

DNEVNE VESTI IN DOPISI

Tinje. V nedeljo dne 20. t. m. popoldan ob 3. uri priredijo dekleta tinjske fare v gostilni pri Laureju veliko tombolo. Čisti dobiček se prispeva za nabavo novih zvonov. Ena karta stane 2000 K. Med odmori deklamacije in petje. K obilni udeležbi vabi **Pripravljalni odbor.**

Konzulat kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Celovcu uraduje odslej: Bahnhofstrasse 26 A, I. nadstropje in sicer vsaki dan razven nedelj in praznikov od 10. do 12. ure popoldan.

Tudi znamenje časa. Kakor poročajo graški listi, se je pijančevanje v Gradcu tako razpaslo, da je morala v nešteti slučajih poseči vmes policija in spraviti pijance, ki so kalili nočni mir, na varno. Preteklo soboto je navlačila policija toliko takih razgrajčev skupaj, da jih ni bilo več mogoče spraviti v areste, ker so bili že vsi prenapolnjeni, marveč jih je morala policija veliko izmed teh zopet izpustiti. Tako se dela pri nas za ureditev države. Štajerska deželna vlada je izdala strogo odredbo proti pijančevanju, ki prepoveduje pod zelo občutnimi kaznimi točenje opojnih pijač na osebe pod 16 leti in na take, ki so že vinjene. Kedaj bo izdala tako odredbo tudi koroška deželna vlada, ki pri nas ni prav nič manj potrebna?

Davke v naturalijah? Finančni referent koroškega deželnega zbora socijaldemokrat Hans Lager razpravlja v „Arbeiterwille“ z dne 2. avgusta t. l. o predlogu, da bi se plačevali deželni davki v naturalijah, to je v žitu, lesu itd. in ne več v denarju. Torej niti avstrijska uprava ne mara več denarja svoje lastne države! Prepričani smo, da bi tudi ta novodobna „desetina“ ne mogla rešiti našega zavoženega deželnega gospodarstva, četudi je g. Lager mnenja, da bi bil tak „poizkus“ vreden, da se ga napravi. Menimo pa, da današnji čas ni pripraven za take poizkuse.

Rute pri Medgorjah. (Napad renegatov na Slovence.) Kakor vsako leto, smo tudi letos po navadi opravljali naše „žegnanje“ v nedeljo 30. julija. Naša vasica je majhna in takorekoč skrita ter bi človek mislil, da je pri nas vedno povsem mirno. Ko smo se tako po domače zabavljali v gostilni pri Svanjaku, je prihrula tropa nemškutarjev pretepačev iz Grabštanja ter brez vsakega povoda napadla pred vratami gostilne stoječega Ivana Lužnika, pd. Pražičovega iz Običov, ga pobila na tla ter tolkla tako neusmiljeno po njem, da je obležal nezavesten. Ko so ga drugi spravili potem v sobo, da bi mu izprali rane ter ga obvezali, je ulomila druhal v sobo in napadla Jožefa Dominikusa, ki je ravno obvezaval ranjenca in ga začela prav po nemčursku kulturni metodi pretepati. Najprej ga je pretepala s stoli, ko je teh zmanjkalo z odtrganimi deskami tako dolgo, dokler se ni ves v krvi z razbito glavo nezavesten zgrudil na tla. Svoje započeto kulturno delo so nadaljevali potem še celo noč, napravili gostilničarju mnogo škode in ga nazadnje še oklofutali. To tem zverinam še ni zadostovalo. Kar je najbolj sramotno, so v pondeljek zjutraj domov grede napadli na poti še žensko pd. Primoščevo v Zablatih. Posebno odlikovali so se pri teh pretepih Mautner, pd. Potokov, pd. Mehovc, pd. Punčat iz Grabštanja in pd. Račnikov iz Zagarjev. — Našim nemškutarjem pa svetujemo, ko ravno pobirajo prispevke za spomenik padlim „Freiheitskämpferjem“, da napravijo poleg tega tudi spomenik junaškega čina z dne 30. julijem 1922. ki je vsekakor vreden služiti potomcem za vzgled.

Grebini. „Gott sei Dank“, je vzdihnil eden ko smo dobili nemškega duhovnika, „sedaj bomo vsaj v naši koroški šprahi zopet slišali pridigo, sedaj sem srečen, da smo se le tega farja znebili“. Sedaj pa ta Gott sei Dank — gospod ne gre več poslušat pridige, ker je prijetneje sedeti medtem v gostilni. Župnik Laitner, prej poljski narodnjak, sedaj renegat, noče oznanjati v slov. jeziku, da večina ljudi več ne ve, kaj pomeni pridiga. Ko je umrl večletni cerkveni ključar, našinec, mu ni mogel iti nasproti. Mi razumemo zakaj. Umrla je kmetica

Logarca, ki je bolehal 13 let, drugače pa velika dobrotnica revežev. Nemški ni znaal to se je čutila Slovenko. Ali tudi tej ni prišel župnik do znamenja nasproti, ampak je poslal mežnarja naj sporoči, da nima časa. Mi že vemo zakaj. Žalostno je, da se je zaničevanje začelo tudi že iz te strani, kar sv. Stolica najbrž ne odobrava. Vera je pri nas vprežena v političen jarem in radi taktike enega župnika trpi cela fara. Ne čudimo se temu, ker je Helldorf patronat in on ga je imenoval ker pač hoče imeti nemškega duhovnika. Koliko pa je za zvonove dal patronat in največji posestnik fare? Niti facka. Za dati je kmet, za imenovati pa baron.

Velikovec. Hahaha, hohoho, hihhihi, tako nedolžni pa Velikovčani še nikar niso bili kakor pa po pretepu v Grebinskem Kloštru dne 12./VI., tako pišejo „Freie Stimmen“ dne 24. junija. Trdijo namreč, da v Kloštru ni izobrazilnega društva in z eno besedo vse tajijo, ker jih je gotovo tega junaškega čina sram. Eden se umiva v „Kor. Domovini“, drugi v „Fr. Stimmen“, da bodo polagoma vsi beli kot sneg, čeravno so bila naša poročila povsem objektivna in resnična. Pomilujemo čitatelje teh listov, ker morajo uživati tako lažljivo duševno hrano. Dne 31./V. piše omenjeni list: „Weg mit allen Gift und Eiterbeulen aus den Kärntner Gauen durch die berufene Vertretung, sonst schneiden wir Unterländer diese Eiterherde zwecks Gesundung selbst auf.“ To ni javno hujskanje proti Slovincem?! Brez vsakega povoda se napada mirno ljudstvo po dobroplačanih uradnikih, katere plačuje kmet in delavec s svojimi žuljavimi rokami. Za vsako propagando je dovolj časa, denarja in ljudi, le tistih je malo, ki delajo v korist državi in človeški družbi.

Št. Štefan. (Odgovor „Kor. Domovini“, šte. 27.) Glančnik se je začel opravičevati in hvaliti. On pravi, da Poljanec in njegov tovariš škodujeta volilcem, ne pove pa koliko in kje je on koristil sedanji republiki in kakšne koristi je prinesel kmetom in delavcem. Dalje, da je Slovenec in kmet ter ve kaj je kmetom potrebno. Ako ve zares, pa naj pomaga prvič samemu sebi in potem tisočim nemško-avstrijskim revežem Slovincem, ki niso postali po lastni krivdi berači; najboga-tejši kmečki sinovi, hčere, pridni delavci, sploh vsi smo berači. Pomaga naj tistim, katere je preslepil in spravil v ubožstvo, nemčurjem. Nemcem in Avstriji ako more. Kako more biti položaj kmeta dober, ko mora prodajati vse samo za ničvredni papirnati denar brez kritja? Potem piše, da je za mir in spravo ali nikjer se ne dogajajo take lumparije kakor ravno v Št. Štefanu, Vovbrah in okolici, kjer pašujejo njegovi najboljši prijatelji. Kaj takega ne delajo socijalni demokrati v Velikovecu, še manj pa komunisti v Grebinju. Dolži tudi Povšnarja, da je ropal in spravil veliko ljudi v nesrečo ali vsak od nas ve, da je Volkswehr, ki je imel pri njem svoj magazin, Povšnarjevo hišo popolnoma izropal. Po plebiscitu je tudi orožništvo vse slovenske hiše strogo preiskalo in nič našlo ali pri nemčurjih še do danes nihče ni preiskaval, čeravno so nekateri kar en gros lirali vole itd. Nikar naj ne misli, da se bomo mi njegovih groženj ustrašili. 15.000 polnoletnih Slovencev nas je glasovala za Jugoslavijo, čeravno smo vedeli kaj nas čaka pod vladjo Heimatdiensta. Čudno se nam zdi, zakaj je šel tožit A. Pogačarja, ki ga je tako klofutnil, da je padel raz stola, ko vedno povdarja mirno poravnava sporov in zakaj se mu ni lepo mirno za ta neprijeten dar zahvalil.

Grebinska okolica. Spomladi je dal gosp. Manner v imenu Helldorfa izmetati iz stanovanja Puseta iz Št. Jakoba, Tratnika iz Grebinskega Kloštra in druge potom sodnije radi tega, ker stanovanja potrebuje ali ta stanovanja stoje še danes prazna. Ta usoda jih je zadela radi tega, ker so Slovenci. Gospodje Manner, Loidl in drugi, vi preganjate Slovence, mečete jih iz stanovanj, ker niso zatajili svojega maternega jezika. Manner, tudi vaša mati je bila trdna Slovenka iz Djekš, zakaj se sramujete in preganjate svoj materni jezik? Kaj so vam storile nedolžne žrtve, da jih

preganjate? Loidl, vaš pokojni oče je bil vodja Slovencev na Koroškem, zakaj sedaj tako preganjate, kar je dobri oče toliko ljubil? Zapomniti si pa gospoda Manner in Loidl, tudi vajni otroci še nimajo lastnega stanovanja. Prerokuje se vam lahko, da bodo solze preganjanih mater in kletve preganjanih mož, priče težav, ki jih bodo uživali vajni otroci. Zapomniti si, da Bog ne plačuje vsako soboto, dolžan pa še nikomur ni ostal in tudi vaju čaka plačilo po vajnih zaslugah!

Vovbre. Vedno kai novega se od nas lahko sliši. Veliko preveč imamo v Avstriji uradnikov, lahko bi kateri studiral nemčursko bolezen, kako se naleze in ozdravi. Vedno se pokaže na nov način, začne navadno z zmerjanjem, metanjem kamenja, pretepanjem, preklinjanjem, pluvanjem in streljanjem. Na pustni večer 1921 je Mučkov sin streljal na kmete iz Štriholč v Št. Martinu, dne 29. junija pa je Kolmančev sin streljal z revolverjem na starčka Filipa Jušiča, ki je šel na delo v Zg. Trušnje. Dne 4. julija pa so netili kres na čast sv. Cirila in Metoda na Vovbrskih gričih, pa je nekdo streljal na okolustoječe iz Thalensteina, ki je last barona Helldorfa. Kres so žgali tudi na Krištanovem hribu nad Vovbrami in skoraj so Vovbrjani posestnika Kristana drugi dan pretepli. V nedeljo zvečer dne 9. julija pa sta šla na pogreb h Kucmanu skoz Vovbre Leopold Ridl in njegova žena Neža, kjer so ju pozdravili z žvižig: „Zieh'ab!“. Ne smete pa misliti, da so Vovbre radi tega že nemške; pozdravljajo seveda nemško, potem pa kar slovensko govorijo.

Reberca. Po dolgem petmesečnem čakanju je vendar zopet enkrat prišel med nas delavec celulozne tovarne Oto Ernšt iz Celovca. Mislili smo, da bo nam kaj novega povedal ali rekel je samo, da mi v Avstriji vedno ceneje živimo in kupujemo, ker naša krona vztrajno pada. Zato pa lahko pravi g. Krieghammer: „Hier ist die billigste Gegend“, ker prodaja svoje proizvode v tuje države in ima še razen tega lepo gospodarstvo: 7 do 8 krav, 10 do 12 konjev in tovarno. Taki gospodje lahko tako govore in zato so se ll. 1920 tako trudili, da so nas dobili v pest, da jim delamo sedaj noč in dan za 500 do 600 K od ure. To niso mačje solzice za tistega, ki mora razen vode vse kupiti. Seveda smo delali pred vojno od 10 do 12 ur na dan ali ne tako zverinsko, da storimo zdaj v 8 urah več kakor prej, ko smo dobivali plačo v zdravi valuti. G. Krieghammer naj si izračuna koliko je 600 K v zdravi valuti, t. j. 8 1/2 vinarjev na uro, živila je pa treba plačevati po kurzu. To ste stiskači, ki gledate samo na svoj žep, kako pa delavec s tem papirjem izhaja vas ne briga. Mi rabimo tudi obleko in obuvalo. Mogoče bi nam mogel g. Krieghammer kaj preskrbeti, ako bi se potrudil v Celovec v Bismarckring šte. 7. Ker skrbimo mi za njega je dolžan, da tudi on za nas skrbi.

Delavec.

Medgorje. Tudi iz našega pozabljenega kraja naj izvedo cenjeni čitatelji „Kor. Slovenca“ nekaj novic. Malo pozno sicer, a ker se nihče drugi ni oglasil, poročamo šele danes, da smo na predvečer slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda po stari navadi žgali kresove. Videli smo jih kakih dvanaest. — Naš kraj je po suši hudo prizadet, a tudi podjed je napravil silno škodo, tako da je prebivalstvo popolnoma obupano in marsikateri ne ve, kako bo preživel čez zimo svojo družino. Radi pomanjkanja krme prodajajo kmetje svojo živino. Kake pomoči ni pričakovati tudi od tistih ne, ki so nam za časa plebiscita vse obljubovali. Kljub temu pa se naši nasprotniki še niso izpametovali, marveč še vedno mislijo, da bodo s pretepanjem Slovencev rešili naš obupni gospodarski položaj, kakor so to ponovno pokazali ob priliki semnja na medgorskih Rutah. So pač in ostanejo „dumm und boshafft“.

Št. Pavel ob Zili. (Primicija.) Dan veselja kot ga Ziljska dolina že ni videla celih šest let in ga naša župnija še ne pomni, smo obhajali dne 16. julija. Naš domačin in rojak, čg. Rudolf Blüml, pd. Klemenčev v Karnici, je pel ta dan pod košatimi lipami pred domačo hišo svojo prvo sveto mašo. Le škoda, da je

deževje motilo lepo cerkveno slavnost, kate-re se je veselila cela Ziljska in celo Kanalska dolina; a vkljub temu, da je deževalo celo noč in na dan nove maše predpoldne, je bila udeležba ljudstva nad pričakovanje velika in slavnost vsled vremena še bolj pretresljiva: med bliskanjem in grmenjem, v dežju in burji je daroval naš gospod novomašnik prvokrat veliko spravno daritev. Ob tej priliki je ziljsko ljudstvo, posebno še št.-pavelska fara prav jasno pokazala svojo globoko vernost, zvestobo veri in svojemu rodu, ljubezen do sv. cerkve, veliko spoštovanje do duhovskega stanu. Dobremu, vernemu ljudstvu je dan, ko praznuje njegov sin primicijo, res pravi ljudski praznik. Skrbno so se pripravljali domačini, v prvi vrsti mladina, na ta veliki dan in ko so imeli dne 13. julija pri slovesnem sprejemu prvokrat novomašnika v svoji sredi, se je marsikateremu osivelemu možu in ženi zasvetila solza veselja v očeh; na predvečer pred primicijo je zaplapolal na trati v Karnici mogočen kres, domačini in gostje, ki so prišli celo iz Podjune in Roža, so priredili novomašniku lepo podoknico; nikoli župnija še ni videla kaj takega. Na dan nove maše je vztrajalo ljudstvo v hudem deževju prav do konca. Pri sprejemu so poklonili novomašniku pozdrave čg. župnik Haviček, občinski odbornik, šolarica z deklamacijo in domači pevski zbor; tudi požarna bramba se ga je udeležila. Pri podoknici mu je izročil pozdrave domačinov fant iz Karnice, pozdrave dijaštva abiturijent. Pri slovesu novomašnika od doma so govorili g. župnik, pridigali čg. dekan Limpl — domačin, rodom iz Blač. Ni nam mogoče naštetih vseh, ki so pripomogli k temu, da se je slavnost tako lepo izvršila. Vsem bo ostal ta lepi dan v trajnem spominu.

Vtonila sta v Vrbskem jezeru v bližini Poreč, ker se je jima prevrnil čoln, delavec Matija Švarc iz Borovelj in kmečki sin Jožef Wieser iz Kožentavre.

Radiše. (Novi organist.) Dne 1. t. m. smo dobili novega mladega organista, ker je začel bivši organist omagati kot naša republika. Novega našega prijatelja prav iskreno pozdravljamo, staremu pa se zahvaljujemo za dolgoletno orgljanje. Upamo, da ostanejo vsi pevci in pevke tudi temu organistu zvesti, in da se jih bo še več priglasilo. Zavedni Slovenci.

Gorenče. Gotovo mislite, da smo se podali tukaj že vsi k večnemu počitku. O ne, z zanimanjem zasledujemo probujenje v dolini, kako se kljub preganjanju borite za svoje pravice. Tudi mi bi ne zaostali za vami ko bi bilo pri nas le malo več poguma, zavednosti in manj gostiln, kjer se čez mero popiva. Alkohol je naš največji sovražnik. Koliko nesreč bi izostalo, koliko zdravja ohranilo, če bi ne bile tako gosto posejane točilnice tega strupa. Prav z veseljem smo čitali poročilo iz Roža, kjer se zbira, zabava in izobražuje mladina brez alkohola. Tudi drugje bi se dalo to vpeljati. Zakaj pa Amerika lahko izhaja brez alkohola? Samo dobre volje je treba.

Šmihel pri Pliberku. (Našemu kaplanu v slovo.) Zapustil nas je naš obče priljubljeni kaplan čg. Nacej Zupan ter se preselil v Št. Jur ob Vinogradih. Želimo mu tudi na novem mestu pri njegovem delovanju uspeha, kakoršnega je žel tukaj. Težko smo se ločili od njega, tolaži nas le zavest, da dobimo naslednika v osebi čg. kaplana Koširja tudi enega najboljših naših duhovnikov. — Smrt tudi ne izbira, temveč kar pobira. Zadnji ponedeljek smo spremili v prav obilnem številu k zadnjemu počitku Ogrinovega očeta v Dvoru. Bili je tih in miroljuben človek, a dobro se je zavedal, da ga je rodila slovenska mati ter vedno trdno stal v naših vrstah. Počivaj v miru! Dan pozneje se je zopet oglašil mrtvaški zvon ter naznanjal žalostno vest, da je zapustila to dolino solz gdč. Uršula Ramuš v Strpnivasi. Kako priljubljena je bila, to je pokazal njen veličasten pogreb. Mnogobrojna množica od blizu in daleč je jo spremljala na zadnji poti. Ob odprtem grobu se je poslovil od rajne gospod župnik ter jo označil kot

nad vse požrtvovalno in delavno, ki ni mislila na se, temveč le na bližnjega ter si je pri tem nakopala neizprosno jetiko in prerano smrt. Res je, draga Urša, doprinesla si dovolj žrtev Bogu in zato je odpoklical Tvojo čisto dušo. Prosi za nas, da tudi mi srečno dospemo gor in se vidimo nad zvezdami. Prosi pa tudi zato, kar je bila tudi Tvoja najprisrčnejša želja na tem svetu, da nam ubogim koroškim Slovencem prav kmalu prisije „zarja srečnejših dni“, kajti, kako rod za rodom gine, to povest sedaj je naše domovine“. Bodi Ti lahka zemljica domača! Spoštovani Ramušovi družini, ki je pred enim dobrim letom izgubila pridnega sina Tomaža in sedaj hčerko oziroma sestro Uršo, naše najiskrenejše sožalje.

Rožek. Človek, glej dognanje svoje! Danes srečen si vesel, jutri že ti zvon zapoje, truplo tvoje bo popel. Tako poje pesem in tako se je zgodilo Neži Egartner, pd. Rupnikovi materi v Dulah. V nedeljo 23./VII. je bila še vesela, v ponedeljek pa jo je že plućnica položila v postelj, iz katere ni več vstala. Že 29./VII. se je, previdena s sv. zakramenti, preselila v boljšo večnost. Rajna Rupnikova mati je bila vzorna krščanska žena, vselej zvesta svojemu rodu, mirnega značaja in velika dobrotnica revežev. Splošno priljubljenost je pokazal veličasten pogreb dne 1. t. m. Ob odprtem grobu se je g. župnik v ganljivem govoru poslovlil od rajnice, orisal njene čudnosti in se ji zahvilil za vzorno dušno pastirstvo v svoji družini. Mladini pa je polagal na srce, da naj ljubi svoje stariše dokler jih ima, da bo vsakemu tolažilna zavest ko bo stal ob odprtem grobu svoje matere ali očeta in bo mogel reči: lajšal sem jim skrb, slajšal trpljenje in prizadejal jim le malo bridkih ur. Lipški domači in šentjakovski pevci pa so ob grobu zapeli ganljivo pesem „Nad zvezdami“. Spavaj mirno, draga Rupnikova mati, ki si morala tako zgodaj, stara šele 39 let, zapustiti moža in štiri nedorasle otroke. Vse zaostale pa naj tolaži Bog. — Pa ne samo žalostno tudi veselo vest mamu poročati? Misel na nove zvonove lepo napreduje. Kljub ostremu naspotovanju smo dva nova zvona v skupni teži 750 kg naročili. Darov v denarju in blagu se je nabrala že lepa svota ali treba bo še veliko požrtvovalnosti. Dne 30./VII. so naši fantje ob priliki pranganja na Humu priredili zanimivo ameriansko licitacijo v korist zvonovom, ki je povzročila mnogo smeha. Licitiral se je velik zaboj v katerem je bil mal zvonček. Nabralo se je pri tem 76.000 K in ena lira. Vsem, ki so prispevali, iskrena zahvala in Bog obilna plačaj!

Vinograd pri Velikovu. Do vojne smo živeli tukaj srečno in mirno. Ali divja vojna nam je pobrala mnogo pridnih in poštenih slovenskih fantov, ki so bili ponos našega majhnega in strmega sela. Leta 1919 nas je divji Volkswehr grozno prestrašil in skoraj spravil iz starega prijateljstva, da smo bili dolgo vsi zbegani. Leta 1920 pa je smrt pobrala pridnega Pušnikovega očeta, leta 1921 pridno v najboljših letih se nahajajočo Petričevo hčerko, dne 15. julija letos pa smo pokopali 68letno Kuštovo mater, Katerino Kumer. Bolehala je dolgo let in zadnjih sedem mesecev je bila vedno v postelji. Le dobra in lepa postrežba je bila vzrok, da je v težki bolezni vstrajala tako dolgo. Bila je nam vsem za vzgled; pridno je delala, rada molila in hodila v cerkev. Skupaj z našimi rajnimi smo obdelovali naša strma polja in skupaj prenašali nadloge. Ni jih več ali mi imamo prestati še strašne čase; vsiljuje se nam polagamo nemška božja beseda, suša in podjed uničujeta naše pridelke, visoki davki in razprtije nam grenijo življenje. Bog daj rajnim večni mir.

Bilčovs. Pogosto se je začela pri nas oglašati bela žena, ter nam ugrablja stare in mlade. Tako sta umrla Janezu Smole, pd. Mlinarju v Želučah dvojčka prvorojenčka. Naše sožalje! — Takoj za njima se je preselila v večnost pd. Paterneva mati. Po daljši mučni bolezni je preminula, vdana v voljo najvišjega. Vzgojila nam je vrle zavedne in verne hčere in sinove. Bila je prava krščanska mati. Naj ji bo Bog dobrotljiv plačnik. P. v. m.

Škoda vsled požara. Dne 31. julija t. l. je pogorelo gospodarsko poslopje kmetijske šole v Lichofu pri Špitalu z vsem inventarjem. Živino so rešili. Škoda znaša veliko milijonov.

GOSPODARSKI VESTNIK

Mariborski trg. Govedina 56—68 K, telatina 60—68 K, svinjetina 90 K, slanina sveža 120—136 K, prekajena 136 K, mast 148 K, prekajeno meso 124 K, konjsko meso 32—36 K. Perutnina: piščanec 64—80 K, kokoš 150 K, raca 100—120 K, gos 100—120 K, golob 20 K, domač zajec 20—68 K. Mlečni izdelki: mleko (liter) 10—12 K, surovo maslo 140 K, jajce 5—6 K. Bel kruh kg 24 K, črn 20 K, žemlja 2 K. Jabolka 1 kg 16—20 K, marelice 32 K, breskve 36 K, hruške 16—20 K. Specerijsko blago: kava kg 140—200 K, pražena 200—240 kron, riž 24—44 K, sol 16 K, sladkor v kristalu 76 K, v kockah 90 K, olje bučno 150 K, milo 52—60 K. Žito: pšenica 16 K, rž 14 K, ječmen 15 K, oves 16 K, koruza 16 K, proso 16 K, ajda 16 K, fižol 16—18 K, leča 60 K. Krma: q sladkega sena 760—950 K, ovsena slama 500 do 550 K. Kurivo: drva trda m₃ 450 K, mehka 400 K, petrolej 24 K, bencin 80 K, karbid 15.60 kron, sveče 60 K. Zelenjava: salata glavната 1 kg 4 K, endivija 6 K, kumare komad 5—16 kron, krompir zgodnji kg 8—9 K.

Dunajski trg. Voli 5000—8000 K, krave 5000—7000 K, biki 5000—7000 K, bivoli 4400 kron, teleta 3200—5000 K za 1 kg žive teže. En golob 2000—2300 K, kokoš 5600—8500 K. Kapuni izčiščeni 1 kg po 18—20.000 K, gosi 18—18.500 K, race 16—18.000 K. Pitane svinje žive 16.800—20.000 K, nepitane 15—16.000 K za 1 kg. Mesne cene: goveje 7—12.000 K, goveje za pečenke 10—15.000 K, telečje 6800 do 10.800 K, ovčje 7—8000 K, svinjsko 14—19.000 kron, povojeno svinjsko 14—19.000 K, gnjat 22.000 K, slanina 20—24.000 K, surovo maslo 24—26.000 K, maslo 20—24.000 K za 1 kg. Zelen fižol 2600—2800 K, čebula 2000—2200 K, kumare 800—1500 K, gobe 5600—6000 K, krompir 1860—2200 K za 1 kg. Sadje: jabolka 1 kg 800—1800 K, hruške 600—2000 K, slive 800—1200 K, češplji 2000—2200 K, črnice 800 do 1200 K, malinje 2600—3000 K. Jajce 500 do 550 K.

Borza. Dunaj, 14. t. m. Dinar 705 K, ogrska krona 42 K, češka krona 1560 K, švicarski frank 11.150 K, francoski frank 4747 K, nemška marka 70 K, poljska marka 8 K, lira 2666 K, holandski goldinar 22.750 K, funt šterling 261.465 K, dolar 58.625 K.

Curih, 14. t. m. Avstrijska krona 0,01¼, dinar 6,30, nemška marka 0,70. — Obtok bankovcev se je od 1. do 7. avgusta zvišal za 472 milijard kron, da imamo sedaj 833,4 milijard papirnatih kron. — Dne 12. t. m. so prišli v promet novi 20- in 100.000kronski bankovci. — Zlata pariteta znaša do 20. t. m. 10.900 papirnatih kron.

Inserirajte v Koroškem Slovencu!

Za tiskovni sklad so darovali: Miroslav Watcenik 700 K, Matevž Cepic, Žamanje, 1000 K, Alojs Kometter, Borovlje, 4000 K, neimenovana iz Metlove 1000 K, neimenovani, Kazaze, 2000 K; koroški akademski mesto vence na grob tov. C. Kandutu 1500 K, Stjepan Pavič, Dunaj, 10.000 K, neimenovan, Št. Ilj ob Dravi 3000 K, neimenovani iz Vovber 1000 K, Jož. Gril 1000 K, Zofija Gril 1000 K. Darovalcem iskrena hvala.

Listnica uredništva.

Gorji mož pride močno spremenjen. — Izgubljena zadovoljnost je za nas preobširna in se Vam je vrnila. — Svetnavas. Osebnosti romajo v koš.

Pet do osem tisoč prvovrstnih šintelnov zamenjam za **žito**
MATEVŽ JUG pd. Ruter. Sele pri Borovljah